

Joanna Potęga

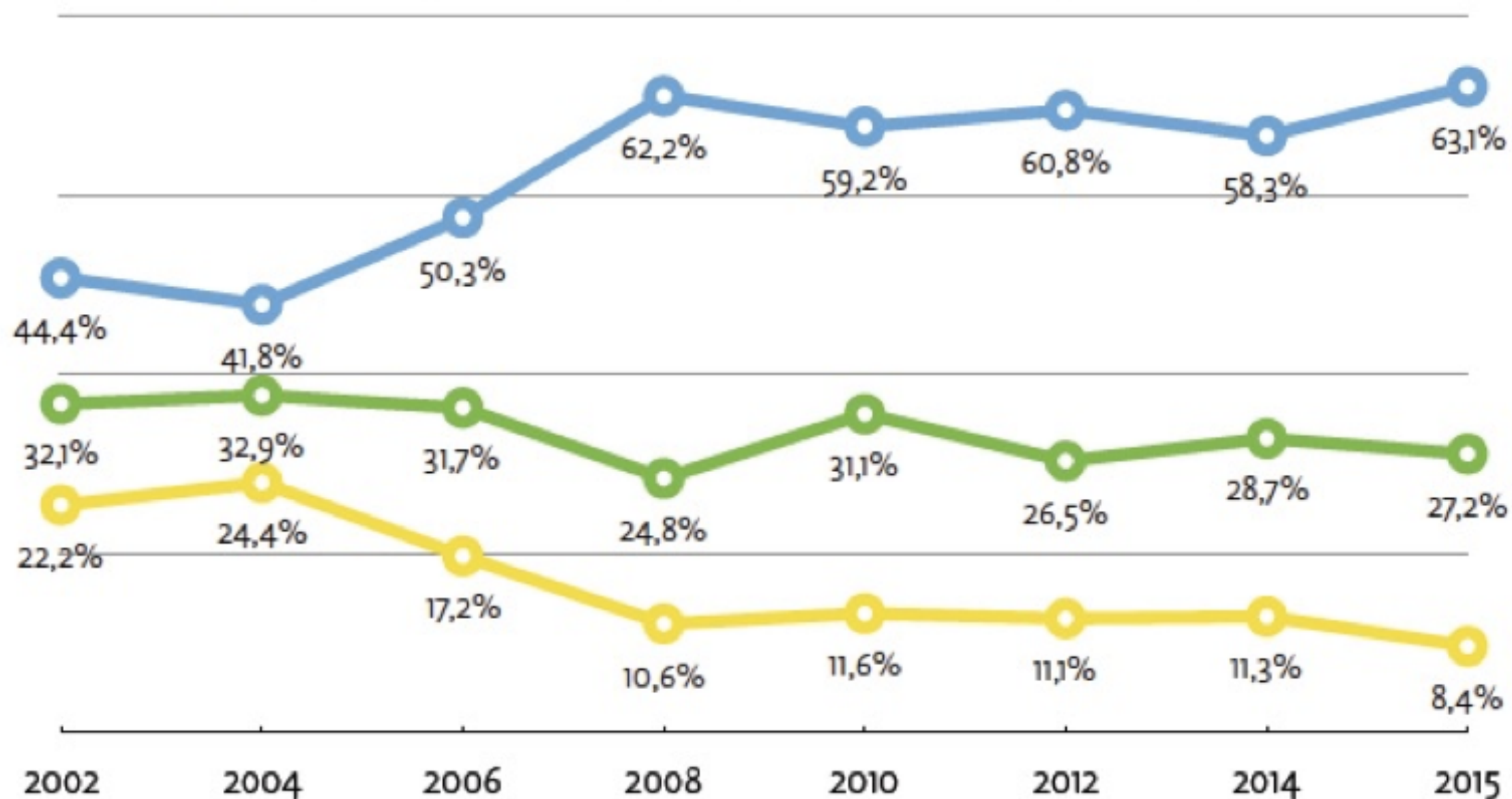
Sieć współpracy na rzecz wsparcia młodego czytelnika

Ełk, 5 października 2016 r.

Czy czytamy? Jak czytamy?

- ❖ „Stan czytelnictwa w Polsce za 2015 r.” - Biblioteka Narodowa
 - ❖ <http://www.bn.org.pl/aktualnosci/1093-podstawowe-wyniki-badan-czytelnictwa-za-rok-2015.html>
 - ❖ badanie ankietowe
 - ❖ reprezentatywna ogólnopolska próba 3049 respondentów w wieku co najmniej 15 lat
 - ❖ cel: stan czytelnictwa w Polsce oraz jego uwarunkowania

- Nieczytający w ciągu roku poprzedzającego wizytę ankietera
- Czytający 1-6 książek w ciągu roku poprzedzającego wizytę ankietera
- Czytający 7 i więcej książek w ciągu roku poprzedzającego wizytę ankietera

Źródło: TNS Polska dla BN

Czy czytamy? Jak czytamy? Badanie BN

- ❖ wyższe czytelnictwo wśród kobiet; wyższe wykształcenie
- ❖ powieści, zwłaszcza romanse, sensacje i fantastyka, najczęściej wymieniany autor: Henryk Sienkiewicz
- ❖ czytanie jest praktyką społeczną
- ❖ czytający spotykają przede wszystkim osoby czytające
- ❖ „zasada kumulacji” - osoby, które czytają gazety, sięgają również po dłuższe teksty

Czy czytamy? Jak czytamy? Badanie BN

- ❖ bieguny czytelniczego zaangażowania: albo badany sięga zarówno po prasę i książki, albo nie czyta nic
- ❖ dziewięć z dziesięciu badanych, których najbliżsi nie czytają, również nie sięga po książkę
- ❖ czytanie się dziedziczy: nawyku czytania uczymy się w grupach, zwłaszcza w rodzinie i środowisku bliskich znajomych
- ❖ znaczenie książek pobranych z Internetu (badanie nie określa, czy kupionych legalnie, czy pobranych nielegalnie) jest marginalne

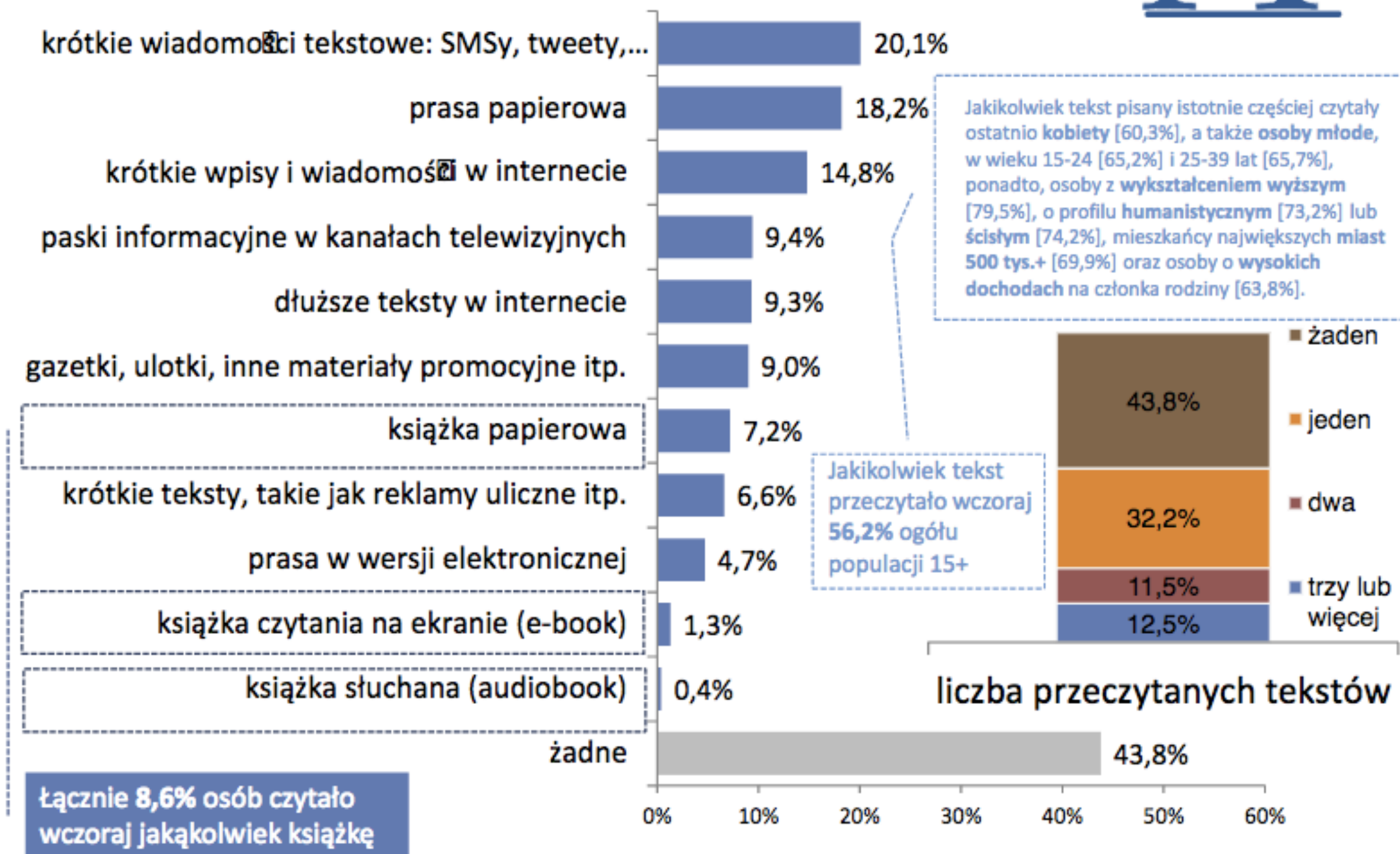
Czy czytamy? Jak czytamy? Badanie BN

*„Pasjonatom książek stosunkowo łatwo jest przekazać tę postawę dzieciom i wychować kolejnych czytelników, podobnie rodzicom z wyższym wykształceniem i większymi zasobami kapitału kulturowego. (...) Nie oznacza to jednak, że nie można „ukształtować” przyszłych czytelników książek w środowiskach o niskich zasobach kapitału kulturowego i przewadze osób nieczytających. W takich sytuacjach, istotnymi czynnikami równoważącymi mniejsze wsparcie ze strony rodziny okazały się: możliwość korzystania z **biblioteki**, pozytywny wpływ **nauczyciela** oraz **intensywny trening czytelniczy** w postaci sumiennego czytania lektur szkolnych oraz nieobowiązkowych książek dla własnej przyjemności.”*

Czy czytamy? Jak czytamy?

- ❖ "Kierunki i formy transformacji czytelnictwa w Polsce - analiza i kontynuacja, 2015 r." - Polska Izba Książki
 - ❖ <http://www.pik.org.pl/pages/80/badanie-kierunki-i-formy-transformacji-czytelnictwa-w-polsce>
 - ❖ kwestionariusz - wywiady
 - ❖ 1000 osobowa losowa próbie reprezentatywnej dla ogółu ludności Polski w wieku 15-75 lat
 - ❖ cel: opis zmieniających się codziennych nawyków czytelniczych, które obejmują obok książek, także inne teksty, badanie kierunku i natężenia zmian kulturowych w obszarze postaw czytelniczych

Dieta tekstowa z minionego dnia

Czy czytamy? Jak czytamy? Badanie PIK

- ❖ pomimo obiegowych opinii o dominacji w świecie współczesnym tzw. kultury obrazkowej, wciąż podstawowym nośnikiem informacji są teksty piśmiennicze (aspekt komunikacji wzmocnionej przez technologię - sms, maile)
- ❖ upowszechnienie tekstu piśmienniczego nie zwiększa jednak intencjonalnego czytelnictwa ani książek, ani prasy

Czy czytamy? Jak czytamy? Badanie PIK

- ❖ czytanie książek w jakiejkolwiek formie: 37,2% (e-book - 4,2%, audiobook - 1,6%)
- ❖ czytają kobiety (46,9%)
- ❖ większy odsetek czytelników z wyższym wykształceniem (62,5%), dobrze sytuowanych (43%)
- ❖ e-booki i audiobooki częściej wybierają osoby młode, w wieku 15 - 24 lat – odpowiednio 10,7% i 4,9%

Czy czytamy? Jak czytamy? Badanie PIK

- ❖ czytamy książki obyczajowe i romanse
- ❖ czytamy z ciekawości i dla własnego rozwoju, dla przyjemności, hobby
- ❖ głównie kupujemy (biblioteki na piątej pozycji)
- ❖ jeśli wypożyczamy, to głównie z bibliotek publicznych

Czy czytamy? Jak czytamy?

- ❖ „Jak czytają Polacy?” - Centrum Cyfrowe
 - ❖ <http://centrumcyfrowe.pl/czytelnia/jak-czytaja-polacy/>
 - ❖ 2015-2016
 - ❖ wywiady indywidualne (20), grupowe (2 z bibliotekarzami) oraz badania dziennikzkowe, dorośli respondenci
 - ❖ cel: określenie, jak kontakt z **technologiami cyfrowymi** wpływa na czytanie dłuższych tekstów, lecz wyłącznie w kontekście spędzania wolnego czasu, czyli czytania dla przyjemności

Czy czytamy? Jak czytamy? Centrum Cyfrowe

- ❖ czytanie książek, na różnych nośnikach, stanowi połowę wszystkich aktywności czytelniczych podejmowanych dla przyjemności
- ❖ 1 / 4 lektur książkowych odbywa się z wykorzystaniem urządzeń elektronicznych, głównie tabletów i czytników
- ❖ druki papierowe przestały być dominującym środkiem dostępu do treści tekstowych (świadomy wybór między papierem a e-tekstem)
- ❖ kompetencje cyfrowe nie stanowią poważnej bariery w korzystaniu z e-tekstów
- ❖ Facebook „szarą eminencję e-czytelnictwa”

Czy czytamy? Jak czytamy? Centrum Cyfrowe

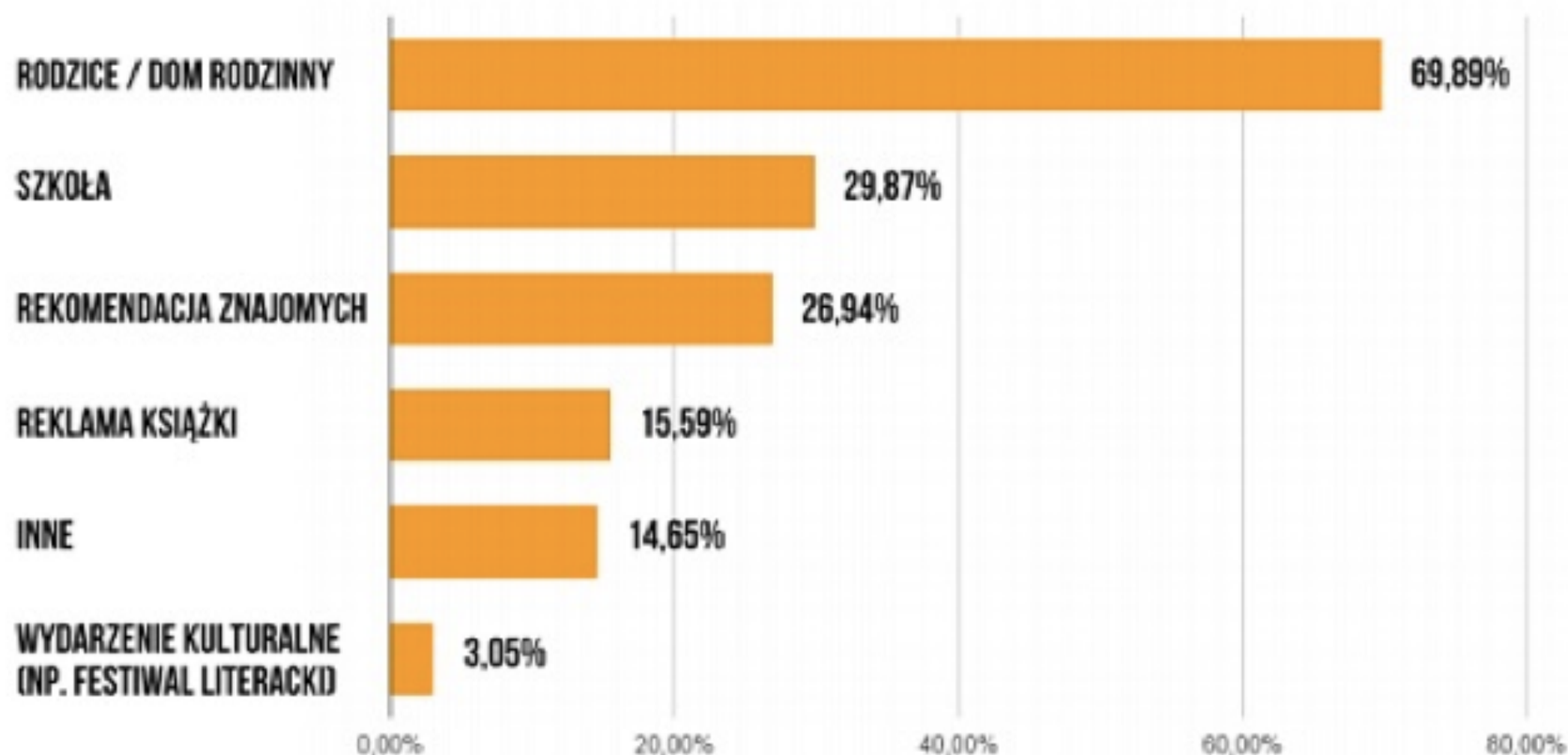
Bibliotekarze:

- ❖ ogromna potrzeba szkoleń w zakresie wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych
- ❖ w definiowaniu e-czytania badani bibliotekarze zwracali uwagę raczej na różnicę między „czytaniem” a „przeglądaniem” niż między nośnikami
- ❖ cyfrowość coraz rzadziej bywa przez bibliotekarzy traktowana jako zagrożenie
- ❖ modernizacja nie tylko infrastruktury, lecz także usług oferowanych przez biblioteki, wywołuje w pracownikach poczucie dumy i spełnienia zawodowego

Czy czytamy? Jak czytamy? Lubimy Czytać

- ❖ „W sieci o książkach” - Lubimy Czytać, 2016
 - ❖ <http://lubimyczytac.pl/aktualnosci/7122/w-sieci-o-ksiazkach---wyniki-ankiety>
 - ❖ 23 976 wypełnionych ankiet (404 - 14 lat i poniżej)
 - ❖ badanie społeczności portalu - badanie etnograficzne
 - ❖ cel: jak czytamy

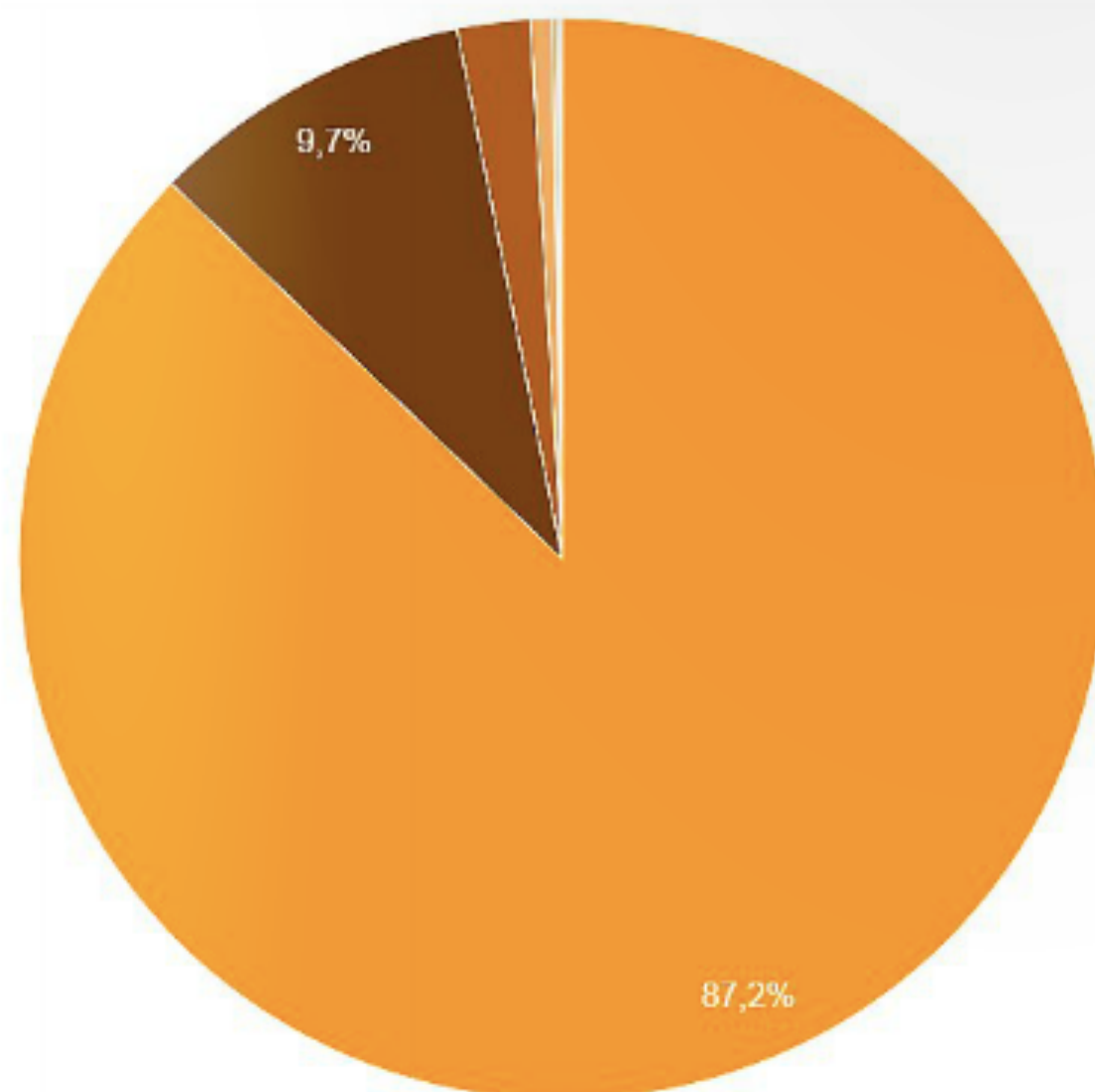
DZIĘKI KOMU/CZEMU ZACZĘLIŚMY CZYTAĆ KSIĄŻKI?

ANKIETA "W SIECI O KSIĄŻKACH" PRZEPROWADZONA WŚRÓD 23 976 UŻYTKOWNIKÓW LUBIMYCZYTAC.PL (MARZEC-KWIECIEŃ 2016)

© 2016 Lubimyczytac.pl Sp. z o.o. Powielanie i rozpowszechnianie całości lub części niniejszej publikacji wyłącznie za zgodą autorów.

KIEDY PRZECZYTALIŚMY PIERWSZĄ KSIĄŻKĘ DLA PRZYJEMNOŚCI?

W WIEKU DO 14 LAT - 87,22%

W WIEKU DO 15-19 LAT - 9,67%

W WIEKU 20-24 LATA - 2,17%

W WIEKU 25-29 LAT - 0,64%

W WIEKU 30-34 LAT - 0,15%

W WIEKU 35-39 LAT - 0,08%

W WIEKU POWYŻEJ 40 LAT - 0,07%

ANKIETA "W SIECI O KSIĄŻKACH" PRZEPROWADZONA WŚRÓD 23 976 UŻYTKOWNIKÓW LUBIMYCZYTAĆ.PL (MARZEC-KWIECIEŃ 2016)

Młodzi czytają?

- ❖ „Czytelnictwo dzieci i młodzieży” - Instytut Badań Edukacyjnych, 2015
 - ❖ <http://eduentuzjasci.pl/badania/110-badanie/1207-badania-czytelnictwa-dzieci-i-mlodziezy.html>
 - ❖ 3500 - badanie ilościowe; 48 wywiadów pogłębionych - szósta klasa szkoły podstawowej, trzecia klasa gimnazjum
 - ❖ cel: ocena społecznego zasięgu książki, obserwacja biografii czytelniczych oraz praktykowanych sposobów czytania
- ❖ <https://www.youtube.com/watch?v=m61yN74NFV0>

„Czytelnictwo dzieci i młodzieży”

- ❖ jeżeli czytają, to czytają książki w każdej postaci
- ❖ nieliczni, pojedyncze osoby, najczęściej z wielkiego miasta, wykorzystują świadomie biblioteki elektroniczne, np. portal wolnelektury.pl
- ❖ w sieci poszukują głównie lektur szkolnych i streszczeń oraz recenzji, opisów i wskazówek co czytać

„Czytelnictwo dzieci i młodzieży”

❖ wnioski:

- ❖ kształtowanie postaw: niezależnie od środowiska społeczno-kulturowego rodziny jest głośne czytanie dzieciom w wieku przedszkolnym przez ich opiekunów
- ❖ wspólnie budowane księgozbiory domowe i samodzielnie gromadzone przez ucznia książki stanowią najważniejszy kapitał sprzyjający praktykom czytelniczym
- ❖ duża biegunowość: czytający dużo - nieczytający wcale

„Czytelnictwo dzieci i młodzieży”

❖ wnioski:

- ❖ nawet ustalona pozycja książki w życiu nastolatków, ciągle jest poddawana wyzwaniom (spadek aktywności czytelniczej)
- ❖ przyczyną częstej niechęci do czytania lektur szkolnych jest przymus – obowiązek, a nie samodzielny wybór
- ❖ wewnętrzna motywacja czytelniczej (zaciekawienie lekturą) bywa niewystarczająco rozwijany na lekcjach języka polskiego

„Czytelnictwo dzieci i młodzieży”

- ❖ rekomendacje:

- ❖ w szkoleniach dla nauczycieli i w materiałach dydaktycznych trzeba zwracać baczną uwagę na kształtowanie **motywacji** do lektury
- ❖ w akcie wyboru utworu nauczyciel powinien kierować się wiedzą o preferencjach lekturowych uczniów, gdyż celem jest wyrobienie w nich **silnej motywacji** do czytania, a więc to ich, a nie nauczyciela potrzeby i przyzwyczajenia powinny być brane pod uwagę
- ❖ upowszechnianie wśród nauczycieli metod aktywizujących, które pozwalają na żywy kontakt ucznia z tekstem

„Czytelnictwo dzieci i młodzieży”

- ❖ rekomendacje:

- ❖ nauczyciel powinien wiedzieć, jak przełamać opory ucznia wobec tekstu, który wydaje mu się trudny. Aby jednak do tego dojść, musi zdiagnozować przy- czyny uczniowskiej niechęci i oporu
- ❖ unikanie sytuacji przymusu - przedstawianie uczniom atrakcyjnych fragmentów utworów, aktywizowanie, np. poprzez zabawę, stwarzanie atmosfery przyjemności poznawania nowej fabuły

„Czytelnictwo dzieci i młodzieży”

❖ rekomendacje:

- ❖ język utworu musi być zrozumiały dla uczniów, dla trudnych - konieczność wprowadzenia ćwiczeń słownikowych, które uprzystępnia dzieło, a także skupienie działań dydaktycznych na tym, co stanowi trudność – nauczyciel nie powinien się obawiać oporu ucznia, wręcz odwrotnie, powinien wykorzystać trudność dla przeprowadzenia ćwiczeń rozwiązywania problemów, mierzenia się z wyzwaniami (metody aktywizujące)
- ❖ indywidualizacja podejścia do uczniowskich motywacji czytelniczych. Szczególnie istotne jest rozróżnienie między postawami chłopców i dziewcząt. Lektury powinny być tak dobierane, żeby uwzględnić potrzeby i zainteresowania obu płci. Zwłaszcza powinna być przemyślana strategia włączania do aktywności czytelniczej chłopców. Szczególne akcje promocyjne powinny być kierowane do chłopców i ich rodziców

Co młodzi chcą czytać?

- ❖ Ogólnopolskie wybory książek (2015)
 - ❖ <http://www.wyboryksiazek.pl/>
 - ❖ Głosowało 446 989 osób:
 - ❖ 229 648 uczniów szkół podstawowych
 - ❖ 106 541 uczniów gimnazjów
 - ❖ 110 807 uczniów szkół ponadgimnazjalnych
- ❖ Wybory zorganizowało 2368 placówek
 - ❖ 1217 szkół podstawowych
 - ❖ 683 gimnazja
 - ❖ 447 szkół ponadgimnazjalnych
 - ❖ 21 bibliotek publicznych lub ich filii

Motywacja, motywacja...motywować!

- ❖ Kształtowanie świadomości - tworzenie motywacji
 - ❖ kampanie społeczne - skuteczne? do kogo kierowane?
 - ❖ Czytaj! Zobacz więcej.

Książki są niebezpieczne, ciężkie, drogie i uzależniają, a czytanie to strata czasu

- ❖ <https://www.youtube.com/watch?v=eEqMDjttzec>
- ❖ <https://www.youtube.com/watch?v=an8GusN0lTM>

Motywacja, motywacja...motywować!

- ❖ Cała Polska czyta dzieciom - Fundacja ABC XXI
- ❖ Mądra szkoła czyta dzieciom
- ❖ cel: zachęcenie dyrekcji szkół i nauczycieli do wprowadzenia codziennego czytania uczniom dla przyjemności do programu zajęć
- ❖ https://www.youtube.com/watch?v=iFyy_RxSM_w
- ❖ <http://www.calapolskaczytadzieciom.pl/madra-szkola-czyta-dzieciom>

A co my możemy?

- ❖ Akcje promocyjne:
 - ❖ jasny cel!
 - ❖ dla kogo? kto odbiorcą?
 - ❖ dopasuj język
 - ❖ wybierz odpowiednie środki przekazu
 - ❖ dobierz adekwatne narzędzia

Szukaj wsparcia i sojuszników!

❖ na poziomie ministerialnym

Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2016-2020. Priorytet 3.

Rozwijanie zainteresowań uczniów poprzez promowanie i wspieranie rozwoju czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży, w tym zakup nowości wydawniczych

<https://men.gov.pl/pl/finansowanie-edukacji/narodowy-program-rozwoju-czytelnictwa>

„Miniporadnik dla nauczycieli bibliotekarzy i dyrektorów szkół” [http://bibliotekawszkole.edu.pl/NPRCz_poradnik.pdf](http://bibliotekaw Szkole.edu.pl/NPRCz_poradnik.pdf)

Szukaj wsparcia i sojuszników!

Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa. Priorytet 3.

- ❖ Do priorytetu 3. NPRCz mogą aplikować:
 - ❖ publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, także szkoły specjalne, z wyłączeniem przedszkoli i szkół dla dorosłych;
 - ❖ szkoły artystyczne realizujące kształcenie ogólne;
 - ❖ szkoły, zespoły szkół i szkolne punkty konsultacyjne przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych RP działające w ramach Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą;
 - ❖ publiczne i niepubliczne biblioteki pedagogiczne (także ich filie)
- ❖ wnioskuje: właściwy organ prowadzący

Szukaj wsparcia i sojuszników!

Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa. Priorytet 3.

- ❖ termin: 31 października 2016 r. (na 2017) - tylko raz w okresie obowiązywania programu
- ❖ wkład własny - 20% całości zadania
- ❖ Z budżetu państwa program przewiduje wsparcie w wysokości:
 - ❖ dla szkoły do 70 uczniów – 2480 zł;
 - ❖ dla szkoły od 7 do 70 uczniów – 4000 zł;
 - ❖ dla szkoły powyżej 70 uczniów – 2 000 zł
 - ❖ dla bibliotek pedagogicznych – 4600 zł.

Szukaj wsparcia i sojuszników!

- ❖ w swoim otoczeniu
 - ❖ biblioteki publiczne
 - ❖ biblioteki pedagogiczne
 - ❖ organizacje pozarządowe
 - ❖ rodzice i uczniowie
 - ❖ kto jeszcze?
 - ❖ nasze władze (?)

Szukaj wsparcia i sojuszników!

- ❖ Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna (Sekcja Bibliotek Pedagogicznych i Szkolnych SBP)
 - ❖ <http://e-pedagogiczna.edu.pl/>
 - ❖ ogólnokrajowa edukacyjna platformę cyfrowa bibliotekarzy bibliotek pedagogicznych i szkolnych oraz kadry zarządzającej tymi placówkami
 - ❖ dostarczanie wiedzy fachowej (przez publikacje elektroniczne) oraz porad i informacji bieżącej niezbędnej w pracy zawodowej bibliotekarzy
 - ❖ gromadzenie i usprawnienie obiegu informacji zawodowej, wspomagającej pracę bibliotekarzy bibliotek pedagogicznych i szkolnych
 - ❖ upowszechnienie nowoczesnych standardów pracy bibliotecznej
 - ❖ podnoszenie poziomu edukacji kadr placówek bibliotecznych
 - ❖ rekomendowanie nowych metod zarządzania bibliotekami pedagogicznymi
 - ❖ wzmacnianie roli bibliotek pedagogicznych jako centrów informacji edukacyjnej

Szukaj wsparcia i sojuszników!

- ❖ Portal Organizacji Pozarządowych <http://www.ngo.pl/#>
- ❖ Serwisy regionalne i miejskie
- ❖ Ogłoszenia - szukamy partnera do projektu

Inspiruj się....

- ❖ Fundacja zmiana i ich Biblioteki Sąsiedzkie <http://fundacjazzmiana.pl/>
- ❖ od 2012
- ❖ oddolne formy tworzenia bibliotek – jako miejsca nie tylko zbioru książek, ale centra sąsiedzkie, gdzie książki są pretekstem do dyskusji i dalszych działań w małych społecznościach

Inspiruj się....

- ❖ Stowarzyszenie ATD i Biblioteki podwórkowe
http://www.atd.org.pl/?page_id=146
- ❖ 30 krajach na świecie istnieje blisko 150 Bibliotek Podwórkowych animowanych przez wolontariuszy (2 w Warszawie)
- ❖ m.in. czytanie dzieciom

Inspiruj się....

- ❖ Biblioteki.org <http://www.biblioteki.org/>
- ❖ jest otwartym narzędziem dla bibliotekarek i bibliotekarzy z bibliotek pracujących ze społecznościami lokalnymi
- ❖ miejscem praktycznej wiedzy, uczenia się, poszukiwania i znajdowania pomysłów

Inspiruj się....

- ❖ Sieć Labib.pl <https://labib.pl>
- ❖ specjalna platforma internetowa stworzona z myślą o bibliotekarkach, bibliotekarzach i bibliofanach, którzy chcą dzielić się wiedzą, zbierać doświadczenia i pomnażać pomysły.
- ❖ To możliwość poznania nowych narzędzi i technologii oraz sprawdzonych metod pracy.
- ❖ Przestrzeń spotkań, poszukiwania rozwiązań i wspólnych eksperymentów

Inspiruj się....

- ❖ Biblioteka z Klasą. Blog nauczycieli bibliotekarzy
- ❖ <http://blogiceo.nq.pl/bibliotekazklasa/>
- ❖ cel: tworzenie nowego wizerunku biblioteki – blogerzy pokazują w jaki sposób starają się zmienić biblioteki szkolne, w których pracują, w miejsca przyjazne dzieciom, nauczycielom, a także rodzicom.
- ❖ Na blogu można też znaleźć wiele wpisów zawierających sposoby zachęcania dzieci i młodzieży do czytania

Inspiruj się....

- ❖ Otwarte Zasoby <http://otwartezasoby.pl/>
- ❖ Idea bloga: „Odkrywaj materiały edukacyjne, fotografie, muzykę, z których możesz korzystać za darmo i bez ograniczeń prawnych”

Sieci współpracy na rzecz wsparcia
młodego czytelnika....

Twórzmy je!

Dziękuję za uwagę!

Joanna Potęga

j.potega@gmail.com